

Koncepce ochrany, digitalizace a zpřístupňování
zvukových dokumentů *v paměťových institucích* ČR.
Zmizí kulturní dědictví ČR zachycené na zvukových
nosičích?

Iva Horová

*Pracovní skupina pro ochranu, zpřístupňování a
digitalizaci zvukových dokumentů*

Obsah prezentace:

1. proč Koncepce
2. obsah Koncepce
3. stav plnění
4. priority
5. kde hledat inspirace
6. co dál

Proč návrh Koncepce:

srovnání se situací v zahraničí: LoC, BL, GHT, Harvard,
Austrálie atd.

ZD nejsou u nás prioritou resp. na ně nezbývají kapacity PI

ale hrozí **degradace a ztráty obsahu**

stát neřeší

do 2015 chybělo ve státní kulturní politice

Proč Koncepce = co nemáme:

není koordinace a metodická funkce - nebyla
pověřená instituce

dílčí projekty bez vzájemných souvislostí

nutno řešit celou plejádu úkolů

nutno zapojit různé profese

stárnoucí znalci a zařízení

nemáme komplexní evidenci sbírek

Autoři Koncepce

GÖSSEL, Gabriel, Iva HOROVÁ, Michal INDRÁK,
Filip ŠÍR, Michal ŠKOPÍK a Petr ŽABIČKA. Návrh
Koncepce pro ochranu a zpřístupňování zvukových
dokumentů v ČR. 2015. Dostupné z:

<http://goo.gl/sH5D50>.

Co koncepce řeší

zdůvodňuje potřebu systematického řešení všech souvisejících otázek a aktivit, které dosud na území ČR probíhají nekoordinovaně a bez důkladnějšího metodologického a metodického podchycení

Jejím účelem je stanovit cíle, definovat okruhy problémů a naznačit způsoby jejich řešení

týká se digitalizace, ochrany a zpřístupňování zvukových dokumentů (ZD)

Jde o záznamy hudby a mluveného slova - tedy jazyka, literatury, tradic, znalostí apod.

Koncepce upozorňuje:

na potřebu systematické koncepční práce a koordinace na
národní úrovni

“cílem není soustředit všechny aktivity v oblasti ZD pod jedinou instituci, ale účelně využít existujících znalostí, vybavení a kapacit spolupracujících institucí k naplnění cílů této koncepce. Bude tak položen základ sítě spolupracujících pracovišť, zabýhajících se společně záchranou našeho zvukového dědictví.”

Obsah Konceptce:

typy nosičů a hrozby degradace

historie zvuku a snah o NF

evidence a průzkumy

aktéři a spolupráce

edukace

digitalizace a technologie

Historie záznamu zvuku

první záznam a reprodukce zvuku – 1877, T. A. Edison vynalezl fonograf.

Medium – váleček – problémy s kopírováním a množením

1888 Emil Berliner – vynalezl gramofon. Medium – plochá deska - snadno kopírovatelná lisováním.

1891 první nahrávka na českém území - edisonův fonováleček

1901 první česká vydaná gramofonová deska „berlinerka“

1910 první myšlenky o národní fonotéce – prof. J. Zubatý

1928 – 1934 úsilí ČAVU – základem archivu 506 matric

1930 založena ESTA a Ultraphon = první ryze česká gramofonová vydavatelství

rozvoj gramofonového průmyslu před 1. sv. válkou

1946 jeho znárodnění: Gramofonové závody, Supraphon

Archiv ČAV přechoval historické matrice až do r. 2002

K otázce národní fonotéky

bibliotéka - filmotéka – artotéka - fonotéka

zvukové dokumenty = nosiče všech typů:

fonograf (válečky), magnetické pásy, standardní šelakové desky, CD,
audiokazety, minidisky ...

ve formátu analog i digital (born digital)

důležitá jsou i technická zařízení

jde o zvukové dokumenty se vztahem k území ČR
částečně i ze Slovenska

Snahy o vytvoření národní fonotéky

? obdoba Národní knihovny, -muzea, -galerie, -archivu, --
filmového archivu...

Prof. Zubatý - AV

K. Čapek

Období 1945 – 1990 ?

90. léta 20. století

2011 – Moravská zemská knihovna

CO ARCHIVNÍ FUNKCE !?

“Manpower”:

aktéři a spolupráce:

- a. instituce všech typů
- b. soukromé a komerční subjekty
- c. různé profese

edukace:

- a. převzetí znalostí starší generace
- b. výchova nových odborníků

Digitalizace a technologie:

Typy zvukových záznamů s ohledem na požadavky na digitalizaci

Metodika vlastní digitalizace: koncepční, technologické, metodické otázky

Metody archivace analogových a digitálních zvukových dokumentů

Zpřístupňování záznamů ZD

Stav plnění Koncepce

Statut MZK

stav průzkumů

zahájena jednání s MKČR

VISK5 “upraven” - využijte!!

VNF jako nástroj evidence

500 tis. záznamů,

150 přístupů/den

20 institucí a ČT a ČRo

rozšíření týmu VNF - snad trvalé

diskuze o koncepci VNF - zapojte se

Hlavní aktuální problémy

postup v evidenci - stále nedostatečně rychlé - nejsou lidi a prostředky

terminologie oboru - problémy

málo skutečně aktivních osob

nereagující knihovny

institucionální podpora a úvazky nadále

metodiky a standardy

nedořešeno financování

propojení institucí - spolupráce - bariéry

Kde hledat know how a inspirace

IASA: standardy, kontakty, projekt bibliografií

ARSC:

zahraniční partneři a instituce:

NOA: školení

....

.....

Priority

získat institucionální podporu a financování

spolupráce - znalci

nejen PI

větší aktivace institucí i jednotlivců - dobré příklady

převzít IASA standardy:

překlad, interpretace, vydání, implementace

road show, semináře, workshopy

projekty

vyvézt ČR do světa

Co bude dále

PS:

MZK?

spoupráce s univerzitami?

projekty: VISKy, Knihovny 21. století?, NAKI,
diskografie, publikace, ...

MK ČR - účelové finance ?

mezinarodni kooperace s IASA, GHT, ARSC, atd.

Děkujeme za pozornost !

Kontakty:

PROJEKT.NARODNIFONOTEKA.CZ

Iva Horová: horoiiva@gmail.com

Filip Šír: filipsir@gmail.com